

VARTOV DEN 19. NOVEMBER 2012

Jeg vil gerne indlede med at fastslå den kendsgerning, at politisk ligger EU i ruiner. Jeg er medlem af tænketanken European Council on Foreign Relations, hvor der ud over nogle få industrifolk som jeg selv sidder toppolitikere, tidligere kommissærer og mediefolk med international gennemslagskraft. Denne tænketank skulle oprindeligt udarbejde forslag til, hvordan EU kunne øge sin internationale politiske indflydelse, men det er gået op for medlemmerne, at det ikke kan nytte at tale om magt og indflydelse, når man er magtesløs og sammenbrudt. Vores seneste møder er derfor afholdt under overskriften : Reinventing Europe – altså en genopfindelse af Europa. Nu er der jo ingen grund til at opfinde noget, der er der i forvejen. Vores møder forudsætter således, at det politiske Europa er væk og må opfindes på ny. Denne tur ned i afgrunden har været lang og smertelig. Men resultatet er uundgåeligt, når de toneangivende politikere ikke interessere sig for et politisk EU, men udelukkende for de regioner eller nationer, hvor de er valgt. Derfor er magten overladt til et embedsmandsvælde, der nu nærmest uhindret udsteder direktiver og forordninger efter for godt befindende. Som resultat står vi med et kæmpemæssigt demokratisk underskud i EU. Et impotent parlament, som ingen gider tage med på råd, når det virkelig gælder og et ministerråd af de 27 statschefer, der udelukkende tænker på, hvad der vil tage kegler på den politiske hjemmebane. Vi får nu et EU i to hastigheder – som Helmut Kohl advarede imod - men som er den eneste fornuftige løsning ud af det eksisterende kaos og afmagt. Vi får en kerne af stater, der går ind i en politisk føderation, og udenfor får vi en større gruppe nationer – deriblandt Danmark - der placerer sig i et EU fællesmarked med en række kommercielle samarbejdsflader, men uden seriøst politisk forpligtende samarbejde uden for erhvervspolitikken.

Når ikke man magter at udvikle fælles politiske værdier, vil man heller ikke være i stand til at dyrke sit kulturelle og etiske fællesskab, og derfor ser vi EU splittet og uden kulturel identitet og styrke. Når ikke man bekender sig til sin egen kulti, så bliver man multikulti, ligesom et tomt kar, som alle forbigående kan hælde i, hvad de lyster. Der står EU kommissionen i dag. Den gode nyhed er dog, at nok er EU's kar tomt, men det europæiske kulturelle kar er fuldt af fællesgods samlet sammen gennem den europæiske sam- og modeksistens gennem flere tusinde år. Vi har et særdeles tungt kulturelt fælles arvegods som europæere. Det gør os ikke til ens rip-rap-rup kulturfiguranter. Tværtimod er vi europæere særdeles forskellige, men der er etiske, politiske og kulturelle grundværdier, der binder os sammen. Og det er værdier, der ikke ville have været der uden kristendommens menneskesyn. Ikke bare den kristne tro, men måske endnu mere den kristne etik og holdning til næstebegrebet har udgjort vores ståsted som mennesker gennem de sidste tusind år. Kirken har været samfundets velfærdsløsning i hårde og onde tider. Den katolske kirke med klosternetværket udgjorde middelalderens eneste bolværk mod sult, sygdom og uvidenhed. Jesuitskolerne var eliteskoler, der underviste også i sekulære og videnskabelige fag. Det var skoler, der også var åbne for de fattige, og som var kendt for deres omsorg for eleverne. Jesuitterne anså lærergerningen for et kald, som kun et fåtal kunne leve op til og sørgede for at kun de bedste pædagoger kom til at undervise. Den katolske, europæiske enhedskirke opbyggede en kæmpemæssig – også verdslig - magt, som blev omstyrtet gennem reformationen og senere gennem den franske revolution, der konfiskerede kirkens enorme jordbesiddelser, som i 1789 udgjorde 30 procent af Frankrigs landbrugsjord. Samtidig med reformationens sejrsgang i Nordeuropa begyndte tænkere og moralister at stille spørgsmål ved den bestående samfundsorden, hvor borgeren intet bestemte, men fyrsten alt. Det var personligheder som

Thomas More, Erasmus af Rotterdam, Francis Bacon og Montaigne, der skildrede utopiske samfund, der byggede på fællesskaber og solidaritet uden fyrsten som den samlende og absolutte autoritet. Disse mænds visioner landede i frugtbar jord hos de amerikanske kolonisatorer, der senere skulle blive initiativtagerne til den amerikanske revolution. Desværre kom den amerikanske revolution ikke til at inspirere den franske, men nu var ånden ude af flasken. Alle kunne nu se, at man kunne skabe et retfærdigere og friere samfund på et kristeligt-etisk grundlag uden en overmægtig monark, og således kom den amerikanske revolution til i længden at sætte de europæiske enevoldsfyrster under pres. Også i Danmark, hvor vi fik et halvvejs folkestyre i 1849 og et rigtigt demokrati i 1915, hvor kvinder endelig fik valgret. Men det hele startede i Amerika. Den lille håndfuld mænd, som stod for løsrivelsen fra det britiske overherredømme kaldes i USA for 'the founding fathers' eller de grundlæggende fædre De, der skabte det moderne USA og som blev inspirationskilden til en langsom men vedholdende udvikling i Europa henimod reformer og magtskifte fra fyrsten til folket. Det var mænd som George Washington, Thomas Jefferson, John Hancock, Benjamin Franklin, John Adams og James Madison, der var arkitekterne bag det amerikanske demokrati og indirekte også bag det senere europæiske folkestyre. De var alle troende, men ikke dogmatiske mænd, der forfattede al demokratis moder, den amerikanske uafhængighedserklæring. Flere af disse personligheder var frimurere, der jo ikke bekender sig til en enkelt religions ufejlbarlige sandhed, men som tror på et overordnet gudsbegreb, der kan rumme alle verdensreligionerne. Men de bekendte sig til den kristne etik, det kristne menneskesyn, som langt senere blev vævet ind også i Europas senere demokratiske forfatninger. Den amerikanske uafhængighedserklæring rummer nogle af de vigtigste sætninger, der nogensinde er skrevet på det engelske sprog. Her står der i indledningen, at 'alle mennesker er skabt – ikke født – men netop skabt lige og har af deres skaber – ikke fyrste – men netop skaber fået visse umistelige rettigheder heriblandt retten til livet, frihed og stræben efter lykke'.

Dette er jo folkestyret i en nøddeskal. Denne sætning er udtænkt af fremsynede mænd, der har stillet sig selv spørgsmålet: Hvis alle mennesker er lige for Gud, hvorfor skal de ikke også være lige for mennesker?

Men hvorfor retten til at stræbe efter lykken? Denne sætning har jo i den grad været en torn i kødet på mange mennesker med en socialistisk verdensanskuelse, som jo forudsætter, at man ikke kan skabe værdier for sig selv uden at tage dem fra andre. Når Svend Auken skulle karakterisere borgerlige politiske grundholdninger var det ofte med sætningen: 'I den kapitalistiske verden er enhver sin egen lykkes smed – og fanden tager de sidste!' Men det amerikanske demokratis fædre troede ikke et sekund på, at forudsætningerne for velstand er andres armod. De kunne deres Nye Testamente og kunne identificere sig med kristne etiske værdier og leveregler. Jesus lægger hårde forpligtelser på os og forlanger, at vi udnytter vores evner og talenter til glæde for os selv og vores medmennesker. Og det budskab gik rent ind hos George Washington & Co. I Bjergprædiken indprenter Jesus sine disciple, at de er verdens lys, og at de ikke må sætte deres lys under en skæppe, men på en lystage, så flammen lyser for alle dem, der er i stuen. Endnu værre bliver det når Jesus strammer kravene i lignelsen om de betroede talenter. Her overlader husets herre hver af sine tre tjenere en større sum penge med besked om at passe godt på skillingerne, da han skal på en længere rejse. Da herren omsider kommer hjem, beder han sine tre tjenere om at redegøre for forløbet af formueforvaltningen. To af tjenerne har satset på børsen. De har spekuleret og investeret og hav været så svineheldige, at de har fordoblet formuen, selv om de lige så godt kunne have tabt hver en krone. De to dristige tjenere får megen ros og anerkendelse fra chefen i modsætning til den tredje tjener, der af frygt for sin barske herre har gravet pengene ned i haven for at være stensikker på, at alle værdierne nu også var intakte, når bossen kom hjem. Den stakkels forsigtige tjener blev først skældt ud, så blev han

fyret og kastet ud i mørket, hvor der – som der står i lignelsen – er gråd og tænders gnidsel. Da jeg hørte denne lignelse første gang som 8-9 årig i bibelhistorietimen i Krebs' Skole, blev jeg fuldstændig lammet og dernæst optændt af retfærdig harme. Hvordan kunne Vorherre – for jeg vidste nok, hvem chefen var – straffe den stakkels tjener så grusomt, bare fordi han var forsigtig og bange for sin herre, hvad han sikkert har haft god grund til. Først langt senere gik det op for mig, at her blev der stillet en etisk fordring til os mennesker med krav om, at vi forpligter os til grænsen af vore evner. Disse ord var ikke spildt på eftertidens store ånder. I Goethes drama Faust dør hovedpersonen som en gammel mand. Faust har solgt sin sjæl til Djævelen, som stiller op for at afhente sin del af aftalen. Men så udbryder et kor af engle: Den som giver sig møje, der bestandigt stræber efter at gøre det rigtige, ham vil vi udløse. Og Faust får sin ufortjente plads i himmelen. Faust stræbte efter at gøre det gode, men endte altid med at gøre det onde, men Goethe kunne sin kristne morallære, og ligesom i lignelsen om de betroede talenter konkluderede han, at viljen ser Vorherre på, også selv om resultaterne ikke er imponerende. Dette var også holdningen hos lovgiverne i Amerika i 1776, og derfor står der i uafhængighedserklæringen, at vi af Skaberen har fået retten – og kunne der have stået – derfor også pligten til at stræbe efter lykken.

Der er således en snæver sammenhæng mellem folkestyret på den ene side og kristendommens etik og menneskesyn på den anden. Derfor er jeg også tilhænger af, at EU åbent bekender sig til sin kristne arv, hvad der desværre indtil nu ikke er tilfældet. EU skal ikke bekende sig til den kristne tro, da EU er et sekulært samarbejde, men EU skal anerkende og tage sin kristne kulturarv på sig. De europæiske landes kulturer er ikke identiske, men en vigtig del er fælles, og det er i betydeligt omfang den kristne del. Europas kulturelle identitet er afgørende forskellig fra den kinesiske, den afrikanske og den arabiske. Ikke nødvendigvis bedre, men afgørende forskellig. Hvis ikke vi anerkender vores kultur som en værdifuldt fædrene arv, så kommer vi også til at miste den. Og derefter har vi intet.

I Europa er den kristne tro og den kristelige-demokratiske livsanskuelse under stigende pres både indefra og udefra. I Frankrig oplyser indenrigsministeriet, at 80 procent af alle anmeldte hærværksforbrydelser er rettet mod kristne symboler og bygninger. FN er godt i gang med at nedbryde hårdt tilkæmpede værdier som ytrings- og pressefrihed. Og den europæiske menneskerettighedsdomstol har travlt med at udradere tusind års kristen kulturarv. Denne domstol er ikke at forveksle med EU domstolen, som tager sig af andre ting. Menneskerettighedsdomstolen er nedsat af Europarådet, som består af 45 stater, heriblandt Tyrkiet og Rusland, der også sidder i dommersæderne og dermed dømmer også Danmark i tvister om menneskerettigheder. Menneskerettighedsdomstolen har blandt sine misgerninger dekretet, at kristne kors i det offentlige rum er krænkende og skal fjernes. Den påståede krænkelse bestod i et kristent kors ophængt i et italiensk klasseværelse, og italienerne, der med Berlusconi i kulissen har deres eget kors at bære, er naturligvis rasende over de emsige dommere. Fra venstre til højre i det politiske spektrum lyder der protester mod Europadomstolens totale afskrivning af det kristne kors som symbol på Italiens historie og kultur. Harmen er berettiget, for der er naturligvis en tæt sammenhæng mellem etik, religion og politik set i historisk perspektiv, hvilket gælder alle nationers vej til retsstat og demokrati.

Det er lige netop derfor, at den islamiske ideologi har to glødende hadeobjekter. Det ene er kristendommen. Det andet er demokratiet, og de to som ses som værende snævert forbundet. Der, hvor islamisterne ser kristendommen, finder de også demokratiet. Og der, hvor de finder demokratiet, finder de også kristendommen. Den islamiske ideologis absolutte krav, at demokrati og retsstaten skal underkaste sig islamisk lov er en tabersag som bliver undergangen for sharia som lovgrundlag – ikke bare i de vestlige

demokrater, men også i korandiktaturene i Iran og Saudi Arabien. Der er en ny, talstærk ung generation på vej som ikke vil tolerere samfund, hvor kvinder stenes til døde, hvor der som Saudi Arabien er 300 offentlige halshugninger om året og hvor unge homoseksuelle hænges fra byggekraner som i Iran. Oprøret er på vej fra en ung generation, der gennem internet, facebook, twitter og sms'er udmærket ved, at ungdommen i demokratiske lande kan bevæge sig frit, klæde sig frit, udtrykke sig frit og frit vælge uddannelse, arbejde og også frit vælge kæreste eller ægtefælle. De reaktionære ayatollaher og imamer styrer på lånt tid og vi vil se magtskifter i de stater, der endnu er underlagt korandiktaturet. Men det bliver en sej død, fordi den islamiske klankultur, de islamiske stamme- og familietyrannier er svære at knække. Vi må således indstille os på, at vores kristne kulturarv i Europa vil være under et dobbelt pres de næste årtier. For det første et pres inde fra EU, som lider af et dødsønske, hvad angår kulturarven fra den kristne etik og livsholdning. For det andet et voldsomt pres udefra fra den islamiske ideologi, der stædigt og målrettet arbejder på at muslimer i EU skal være undtaget for folkestyrets og retsstatens regler og påbud, som skal vige for islamisk lov. Det er en håbløs kamp i en tid hvor råbet om frihed og ret høres stadig højere overalt på kloden fra de folkeslag, der endnu er undertrykte. Demokrati og retsstaten vil i den sidste ende sejre overalt. Denne bølge er i gang og kan ikke standses. Det er en sund og nødvendig kamp. En kultur, der ikke kan besejre en udfordring, overlever ikke alligevel. Men vi kan tabe rigtig mange slag inden krigen er vundet hvis vi ikke forsvare vores kulturelle og etiske værdier. Men enhver kultur og livsholdning har godt af at blive udfordret. Det er forudsætningen for forandring og fornyelse og også forudsætningen for forbedring, som vi har set i de historiske strømme af kunst, kultur, religion og politik. Tænk bare på de stærke bølger af forandring, der ændrede tidsånden op gennem Asatroen, kristendommens sejr, Reformationen, Pietismen, fra Barok til Rokoko over Romantikken til industrialiseringen, magtskiftet fra fyrste til folk – alt sammen en lang glidende, dramatisk værdikamp, der har ført til udvikling og forandring, men også til tilbageslag under fascismen og kommunismen og nu islamismen. Vi, der tilhører den forkælede efterkrigsgeneration skylder ikke bare vore børn og børnebørn, at vi afleverer en fuld funktionsdygtig dansk og europæisk demokratisk retsstat, der hviler på en kristen etisk livsanskuelse intakt og ubeskåret. Det skylder vi ikke bare næste generation. Det skylder vi også vore forældre, bedsteforældre og oldeforældre og de henfarne slægter, der gennem arbejde, deres kristne tro, deres anstændighed og deres vilje til stadig fremskridt skabte grundlaget for et frit og demokratisk moderne Danmark grundlagt på fællesskab og lige muligheder for alle.

Asger Aamund